
DEONTOLOGIA DEL DOCENT

Criteris del Consell Escolar de Catalunya

Dossier informatiu n. 5 (parcial: n. 4)
Desembre 1992

(...)

4. DOCUMENT 2/1992 DEL CONSELL ESCOLAR DE CATALUNYA SOBRE "CRITERIS PER A UNA DEONTOLOGIA DEL DOCENT"

Aquest document ha estat aprovat globalment pel plenari del Consell Escolar de Catalunya celebrat el 14 d'octubre de 1992. Aquest text, pretén aportar elements per a la reflexió i resta obert a posteriors millores que s'hi puguin incorporar en el futur i a les revisions que es considerin oportunes.

CRITERIS PER A UNA DEONTOLOGIA DEL DOCENT

---

1. INTRODUCCIÓ

El Consell Escolar de Catalunya va crear la subcomissió de "Deontologia del docent", la qual ha reflexionat sobre les obligacions i activitats dels ensenyants des d'una perspectiva ètica, i les ha debatut.

El fruit d'aquest treball ha estat sotmès a la revisió de tots els membres del Consell, i es presenta al conjunt de la comunitat educativa de Catalunya i a la societat en general, amb el propòsit d'obrir una reflexió col·lectiva sobre la dimensió ètica de la tasca docent.

Així, doncs, presentem un document de treball obert a noves aportacions que el puguin enriquir, amb la pretensió de contribuir a millorar l'ensenyament, i alhora acréixer la sensibilitat envers els valors de l'educació.

En aquest breu escrit hi ha implicades qüestions com les següents: l'autocomprensió que té el professorat de la tasca docent; les circumstàncies peculiars d'un sistema educatiu sotmès a canvis importants; i la preocupació actual dels ensenyants per millorar el reconeixement social de la funció docent.

Aquests temes i altres més, han estat debatuts en un diàleg obert, matisat a fons i des de perspectives ideològiques plurals. Tot i això voldríem compartir més el nostre treball i tenir en compte opinions i comentaris que pugui suscitar.

Ja sabem que la complexitat del fet educatiu planteja nombrosos interrogants d'índole moral. La professió docent té una singular dimensió ètica que és convenient d'aprofundir mitjançant una reflexió el més àmplia possible i oberta a tots els que hi vulguin prendre part.

Per a la redacció d'aquest document, hem tingut en consideració treballs sobre el tema i delcaracions deontològiques d'organismes i d'associacions internacionals. A la nostra proposta, però, hem evitat la complexitat i el detall excessius que tenen, de vegades, aquests documents.

Ben al contrari, no hem pretès d'elaborar una delcaració exhaustiva, sinó un document que promogués una reflexió personal i col·lectiva sobre els "criteris ètics mínims per a una deontologia docent"; criteris que puguin ser lliurement acceptats pels professionals de la docència i compartits per la comunitat educativa de Catalunya.

Hem d'afegir, finalment, que com que el nostre treball es refereix específicament a la deontologia del docent, no conté cap referència als deures d'altres agents socials i de les administracions públiques implicades en l'ensenyament.

Així, entre les qüestions que ens hem formulat, per exemple, figuren les següents:

- la necessitat de l'equilibri entre els deures envers l'alumnat i els drets individuals dels docents.

- L'harmonia entre els deures i els drets de l'educador, especialment els seus drets laborals.
- La relació entre l'autonomia i la llibertat de càtedra dels docents i la necessària vinculació a un projecte educatiu comú.

Hem arribat a imaginar supòsits en els quals el compliment d'algun deure podria entrar en col·lisió amb una obligació imposada per la relació contractual dels docents amb les institucions escolars de les quals depenen. Això ens portava cap a la reflexió sobre els mecanismes de protecció jurídica dels docents, la qual cosa també sobrepassava el marc estricte de la nostra reflexió.

Per tant, el document se situa en un espai i un temps concret. Però també, obert com és, preveu i té en compte els canvis socials que es produeixen al nostre entorn amb rapidesa i profunditat i les conseqüències que aquests canvis tenen per al mateix sistema educatiu. És a dir, que hem tingut presents situacions de futur, sense quedar-nos limitats al moment històric de transició en el qual ens trobem.

Amb tot, creiem que, més enllà d'aquests condicionants temporals, els professionals de l'ensenyament hem d'aconseguir, com a educadors, alumnes que esdevinguin cada dia millors com a persones i que l'escola assumeixi aquest objectiu, per utòpic que pugui semblar.

2. DEURES DE L'EDUCADOR ENVERS ELS ALUMNES

- 2.1. Establir amb els alumnes una relació de confiança i gratificant, comprensiva i exigent, alhora que fomenti tant l'autoestima necessària per al seu creixement com un respecte vinculant envers els altres, formant-hi grup i acceptant maneres de ser i de fer diferents.
- 2.2. Promoure l'educació en favor dels infants i joves sense deixar-se mai induri a utilitzar-los per interessos aliens, siguin comercials, econòmics, polítics i religiosos. Treballar perquè tots els infants i joves esdevinguin adults autònoms que contribueixin positivament a la societat en què els ha tocat de viure.
- 2.3. Tractar els alumnes amb total equanimitat, sense tenir preferència per cap d'ells ni per cap motiu. No practicar ni acceptar la pràctica de discriminació per motius de sexe, raça, color, religió, opinions polítiques, origen social, condició econòmica, ni nivell intel·lectual.
- 2.4. Aportar els elements necessaris perquè l'alumne conegui i reconegui críticament la seva pròpia identitat cultural i respecti la dels altres.
- 2.5. No adoctrinar ideològicament i respectar en tot moment la dignitat de l'alumne i la tendresa del seu esperit, d'acord amb la confiança que ell diposita en l'educador.
- 2.6. Actuar de confidenciaris de tot allò que se sap dels alumnes i de les famílies, per motius professionals, i en cap cas fer ús de cap informació que pugui perjudicar-los.
- 2.7. Posar a disposició dels alumnes les seves capacitats i el seu saber, amb il·lusió i sentit de l'humor, per tal de desvetllar-los un interès òptim per tot el que constitueix el patrimoni de la humanitat.

3. DEURES ENVERS PARES I TUTORS

- 3.1. Respectar els drets de les famílies en l'educació dels fills i posar-s'hi d'acord sobre les qüestions relatives als valors i a les finalitats de l'ensenyament, per a introduir-los en els projectes educatius.
- 3.2. Assumir la pròpia responsabilitat en les matèries que són de l'estricta competència professional dels educadors.
- 3.3. Evitar confrontacions desorientadores i ser respectuosos amb el pluralisme present a l'escola.
- 3.4. Afavorir la cooperació entre les famílies i els mestres, compartint la responsabilitat en l'educació i establint aquelles relacions de confiança que garanteixen el bon funcionament del centre i propicien la participació de pares i mares a l'escola.
- 3.5. Tenir informats als pares del procés educatiu dels seus fills, respondre professionalment a les seves

demandes i havent escoltat els seus punts de vista, donar-los les orientacions que els permetin contribuir adequadament a l'educació dels fills.

3.6. Avaluar amb els pares el progrés dels alumnes en el desenvolupament de la seva personalitat.

3.7. Respectar la confiança que els pares dipositen en els docents quan fan confidències sobre circumstàncies familiars o personals que afecten els alumnes, i mantenir sempre una discreció total sobre aquestes informacions.

4. DEURES ENVERS LA QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL

4.1. Dedicar-se a la tasca docent amb generositat, amb plena consciència del servei que es fa a la societat i amb el gust de fer les coses ben fetes.

4.2. Millorar-se professionalment mitjançant la formació permanent.

4.3. Contribuir a la dignificació social de la professió docent amb l'assumpció plena de les pròpies responsabilitats.

4.4. Fer respectar els drets de la professió.

4.5. Animar i orientar especialment en els períodes de pràctiques dels futurs docents, el treball professional de persones capacitades per a la docència. Però també, recomanar als qui puguin haver-se equivocat en escollir-la, que abandonin la professió.

4.6. Contribuir, en la mida de les pròpies possibilitats, a una pràctica solidària de la professió.

4.7. Fer de la planificació prèvia de l'activitat professional una constant.

4.8. Mantenir una actitud crítica permanent vers la pròpia actuació professional, garantidora de la seva millora constant.

4.9. Prendre les decisions professionals de manera reflexiva, on els coneixements tècnics i científics compartits, s'afegeixin als adquirits mitjançant l'experiència personal.

5. DEURES ENVERS ELS ALTRES EDUCADORS

5.1. Considerar que té la condició de secret professional tot el que es refereix a la informació que sobre els companys de treball s'ha adquirit en l'exercici de càrrecs de responsabilitat directiva, administrativa o professional.

5.2. Evitar d'obtenir indegudament avantatges sobre els companys de professió.

5.3. No fer pronunciaments desqualificadors sobre altres professionals; per a la correcció de les ineptituds, les mancances o els abusos observats en l'exercici de la professió, fer servir vies correctes i responsables.

5.4. Respectar l'exercici professional dels altres educadors sense interferir injustificadament en el seu treball ni en la seva relació amb alumnes, pares i tutors.

5.5. Crear un clima de confiança que potenciï un bon treball d'equip i contribuir al bon funcionament dels òrgans de participació, de coordinació i de direcció per tal d'afavorir la qualitat de l'ensenyament.

6. DEURES ENVERS LA INSTITUCIÓ ESCOLAR

6.1. Participar activament en les consultes que sobre temes de política educativa, organització escolar o qualsevol aspecte de reforma educativa, promoguin les administracions corresponents.

6.2. Participar -personalment, o per mitjà de les organitzacions representatives dels docents-, en l'elaboració i realització de milloraments en la qualitat de l'ensenyament, en la investigació pedagògica i en el desenvolupament i la divulgació de mètodes i tècniques per a l'exercici més adequat de l'educació.

6.3. Assolir els nivells d'eficiència exigibles als professionals de l'ensenyament, i contribuir a la bona relació

amb la inspecció educativa amb el propòsit d'aconseguir una escola de qualitat.

6.4. Respectar i assumir el projecte educatiu del centre, com un deure inherent al lloc de treball.

6.5. Respectar l'autoritat dels òrgans de govern del centre en el compliment de les seves funcions i col·laborar al bon funcionament dels equips pedagògics, de l'acció tutorial i orientadora.

6.6. Delegar tasques a persones preparades.

6.7. Participar en activitats extraescolars per al bé dels alumnes i de la comunitat. Preparar-les i realitzar-les amb plena responsabilitat, i amb les condicions i garanties jurídic-administratives adequades.

6.8. Cooperar amb les administracions públiques, com un servei als alumnes, a l'ensenyament i al país.

7. DEURES ENVERS LA SOCIETAT

7.1. Fomentar la creativitat, la iniciativa, la reflexió, la coherència i l'exigència personal en els alumne si en el propi treball professional.

7.2. Tenir, en la forma d'actuar, un estil de vida democràtic: aliè a qualsevulla discriminació o xenofòbia; i que fomenti, al contrari, l'acció cooperativa i d'estímul als valors de la civilització europea.

7.3. Promoure el coneixement de la llengua i l'increment del seu ús social, i fer una tasca educativa basada en els valors sòcio-culturals que ens han configurat com a poble.

7.4. Educar per a una convivència fonamentada en la pràctica de la justícia, en la tolerància, en l'exercici de la llibertat, en la pau, i en el respecte a la natura.

7.5. Fer adonar als alumnes del valor del treball de totes les persones. Contribuir mitjançant l'orientació adequada a fer que cada alumne faci aquelles opcions professionals que encaixin més bé amb les seves capacitats i amb les preferències personals.

7.6. Contribuir d'una manera efectiva a la dinamització de la vida cultural de l'entorn social.